

Vlaams Hervormingsprogramma 2014 (Samenvatting)

1. Governance van de Vlaamse Europa 2020-strategie

Op respectievelijk 1 april 2011, 30 maart 2012 en 29 maart 2013 nam de Vlaamse Regering (VR) akte van de Vlaamse hervormingsprogramma's in het kader van de Europa 2020-strategie. Het Pact 2020 en Vlaanderen in Actie (ViA) vormen samen het (Vlaams) referentiekader voor het tot stand brengen van de structurele hervormingen in Vlaanderen. Het opstellen van een eigen hervormingsprogramma illustreert de ambitie van de VR om inzake de Europa 2020-strategie het nodige **ownership** op te nemen.

Met het **Vlaams hervormingsprogramma** (VHP) 2014, waarvan de VR op 28 maart 2014 akte nam, brengt de VR de noodzakelijke maatregelen in beeld om de realisatie van haar Europa 2020-doelstellingen dichterbij te brengen en biedt ze eveneens, wat de Vlaamse bevoegdheden betreft, een antwoord op de landenspecifieke aanbevelingen (LSA) die in 2013 aan België werden gericht. In het VHP 2014 wordt waar mogelijk de link gelegd met de zesde staatshervorming. Het zal de volgende VR zijn die de overkomende bevoegdheden inhoudelijk zal invullen en daarmee een antwoord zal bieden op het verder doorvoeren van de structurele hervormingen en de landenspecifieke aanbevelingen 2014.

De VR hecht veel belang hecht aan het versterken van het **draagvlak** voor de Europa 2020-strategie. Net zoals dit de voorbije jaren het geval was, werden ook dit jaar de **sociale partners** (via het **VESOC**) bij de totstandkoming van het VHP 2014 betrokken. Voor tal van maatregelen wordt samengewerkt met de **(boven)lokale besturen**. Ook dit jaar werd een inbreng van de **Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSg)** en de **Vereniging van de Vlaamse Provincies (VVP)** opgenomen, waarin een aantal goede voorbeelden en praktijken van (boven)lokale besturen m.b.t. de realisatie van de Europa 2020-strategie in beeld worden gebracht.

Het VHP is ook de basis voor de input van de Vlaamse overheid voor het **nationaal hervormingsprogramma (NHP) 2014** en eveneens het vertrekpunt voor de Vlaamse aan de werkzaamheden van het Europa 2020-platform van het Comité van de Regio's.

Op de webpagina <http://www.vlaandereninactie.be/over/eu-2020> wordt alle relevante informatie m.b.t. het VHP voor een breder publiek ontsloten.

2. Tenuitvoerlegging van de landenspecifieke aanbevelingen in Vlaanderen

In juli 2013 richtte de Raad ECOFIN 7 landenspecifieke aanbevelingen¹ aan België. Deze aanbevelingen hebben betrekking op de duurzaamheid van de overheidsfinanciën, sociale zekerheid voor de ouderen, kostenconcurrentievermogen en loonvorming, concurrentie in de netwerksectoren en de dienstensector, het verminderen van de belastingen op arbeid, de arbeidsmarkt, broeikasgasemissies. Op elk van deze terreinen neemt Vlaanderen noodzakelijke maatregelen en voert het op deze manier structurele hervormingen door.

2.1. Duurzaamheid van de overheidsfinanciën (LSA 1)

Net als in de voorgaande jaren, blijft de VR ook in 2014 inzetten op een **begrotingsevenwicht zonder overschotten**. In 2014 werden er, naar analogie met de voorgaande jaren, een aantal structurele besparingen getroffen. Zo versnelde de VR bijvoorbeeld het efficiëntietraject dat ze voor haar diensten heeft vooropgesteld en dat moet

¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:217:FULL:NL:PDF>

resulteren in een verlaging van het aantal koppen in de Vlaamse administratie tegen het einde van de legislatuur met 6,5% (in plaats van de tot op heden voorziene 6%). Door deze versnelling neemt de besparing in loonkredieten in 2014 met 5 miljoen euro toe tot 25 miljoen euro. Teneinde nieuwe beleidsimpulsen te kunnen initiëren zullen diverse maatregelen in ministeries en instellingen zorgen voor 60 miljoen euro aan recurrente besparingen. In navolging van de interne staatshervorming wordt de toelage aan het provinciefonds niet meer decretaal aangepast met 3,5% per jaar, worden de middelen blijvend gespreid toegekend en wordt tot slot ook een verlaging van de toelage met 20 miljoen euro doorgevoerd. Naast de uitvoering van de bijkomende beleidsimpulsen die reeds voorzien zijn binnen het kader van het constant beleid, werd er ook voorzien in bijna 500 miljoen euro aan nieuwe beleidsimpulsen, waarvan er in 2014 177 miljoen euro zal worden gehonoreerd. Ter ondersteuning van het herstel van de economie werd een competitiviteitsprovisie voorzien. Deze bevat 166 miljoen euro aan beleidskredieten en 83 miljoen euro aan betaalkredieten voor het honoreren van de genomen verbintenissen.

Dankzij het goede begrotingsresultaat in het jaar 2013 en de terugbetaling door KBC van een eerste gedeelte van de aan hen verleende steun voor een bedrag van 1,75 miljard euro heeft de Vlaamse overheid haar **directe schuld** in 2013 met 2 miljard euro kunnen verminderen tot 4,4 miljard euro. Het kasresultaat, ook wel netto te financieren saldo (NFS) genoemd, was voor het derde jaar op rij positief. Exclusief de eerste KBC-terugbetaling bedroeg het netto te financieren saldo in 2013 287 miljoen euro. De directe schuld van de Vlaamse overheid zal verder dalen van 4,4 miljard euro eind 2013 tot 4,1 miljard euro eind 2014.

Vlaanderen heeft het **Verdrag inzake Stabiliteit, Coördinatie en Bestuur (VSCB)** op 21 december 2012 geratificeerd. Op 13 december 2013 ondertekenden de Federale overheid, de Gemeenschappen, de Gewesten en de Gemeenschapscommissies een **samenwerkingsakkoord** betreffende de uitvoering van artikel 3 §1 van het VSCB en de nodige stappen werden genomen zodat het Vlaams instemmingsdecreet in het Belgisch staatsblad kan worden gepubliceerd. Wat de **omzetting van de richtlijn 2011/85 EU tot vaststelling van voorschriften voor de begrotingskaders van de lidstaten**, dienen er behalve de verdere uitwerking van een aantal praktische afspraken tussen de verschillende entiteiten (bv. de uitwerking van een methodologisch kader inzake de opmaak van een meerjarenbegroting voor de gezamenlijke overheid), wat Vlaanderen en haar lokale besturen betreft geen verdere stappen ondernomen te worden om aan deze richtlijn te voldoen.

2.2. Sociale zekerheid voor de ouderen (LSA 2)

De VR nam, zoals in het VHP 2013 was aangegeven, de afgelopen jaren een reeks maatregelen om de **feitelijke pensioenleeftijd voor het overheidspersoneel te verhogen**. Op 26 april 2013 verleende VR haar goedkeuring aan het voorontwerp van decreet tot opheffing van artikel 158 van de Nieuwe Gemeentewet. De bedoeling is het werken na 65 jaar mogelijk te maken voor het vast aangestelde statutaire personeel van gemeenten, provincies en OCMW's. Het voorontwerp van decreet is in behandeling bij het Vlaams Parlement nadat de vereiste adviezen werden ingewonnen.

2.3. Kostenconcurrentievermogen en loonvorming (LSA 3)

Onder impuls van de VR werd eind 2013 een **competitiviteitspact afgesloten** waarbij de federale overheid en de deelstaten samenwerken om de concurrentiekracht te versterken. De VR werkt hiervoor rond volgende assen:

- De competitiviteitsprovisie wordt prioritair ingezet op lastenverlaging

In het concurrentiepact is beslist dat de Vlaamse overheid vanaf het laatste kwartaal van 2014 **125 miljoen euro** per jaar extra zal inzetten op **loonkostverlaging** in het kader van de nieuwe bevoegdheden. Daarbij wordt gedacht aan kortingen voor bv. jongeren (-30 jaar) of oudere werknemers (+55 jaar). Eerst zullen echter de bestaande doelgroepmaatregelen die overkomen geëvalueerd worden, evenals de federale lastenverlaging die gepland wordt in het kader van het concurrentiepact, om de besteding van de middelen zo doelgericht mogelijk te laten gebeuren.

- Inzetten op de vermindering van de energiekost

De VR besliste reeds in 2012 over de voortzetting van de **energiebeleidsovereenkomsten** voor de energie-intensieve ondernemingen. Ondernemingen die een dergelijke overeenkomst met de overheid afsluiten engageren zich om een bepaalde energie-efficiëntie te realiseren en zullen daardoor minder energiekosten hebben. Deze regeling is op dit moment in aanmeldingsprocedure bij de EC.

In 2012 werd de **steunregeling voor hernieuwbare energie en warmte-krachtkoppeling (WKK) herzien**. De steun die sinds 2013 wordt verleend, is veel kostenefficiënter waardoor deze minder zwaar doorweegt in de energiefactuur. Bovendien werd aan de energie-intensieve industrie tot 98% vrijstellingen gegeven voor deze kosten. Deze vrijstellingen zorgen voor een vermindering met minimaal 161,5 miljoen euro in 2013 van de energiekosten voor de ondernemingen. Dat is 127,5 miljoen euro meer dan voor de aanpassing. De indirecte CO₂-kosten in de elektriciteitsprijs stellen bepaalde bedrijfstakken bloot aan een risico op delokalisatie (indirecte carbon leakage). Daarom laat de EC toe dat hiervoor een compensatie wordt geboden aan ondernemingen uit deze bedrijfstakken. De VR heeft op 29 november 2013 principieel beslist om de maximaal toegelaten steun te geven aan alle ondernemingen die in aanmerking komen. Voor het verbruiksjaar 2013 zal de VR daarmee de energiekosten voor de industrie met 60 miljoen euro verlichten.

Met de netbeheerder ELIA werd overeengekomen dat in haar nieuwe tariefvoorstellen aan de CREG de industrie maximaal zal gevrijwaard worden. De klanten die aangesloten zijn op het plaatselijke vervoersnet en die eventueel een heffing zullen moeten betalen voor de hernieuwbare energie zullen gelijkaardige vrijstellingen krijgen zoals voorzien in het energiedecreet.

Met de goedkeuring van het **KMO-energie-efficiëntieplan (KEEP)** heeft de VR een reeks van maatregelen beslist om de energie-efficiëntie bij kmo's te stimuleren. Dit omvat een uitbreiding op het gebied van steun voor advies en steun voor energie-investeringen. Verder wordt er ook ingezet op doelgerichte sensibilisering en informatieverstrekking.

- Ondersteuning van onderzoek & ontwikkeling en innovatie.

Vlaanderen engageert zich voor een groeipad naar 3% van het BBP voor totale O&O-uitgaven. In 2011 bereikte Vlaanderen een (record)aandeel van 2,4%. Hiermee is t.o.v. het cijfer voor 2006 (1,96%) een fors groeipad gerealiseerd. De totale uitgaven voor O&O en innovatie van de Vlaamse overheid bedragen in 2013 bijna 2 miljard euro. Dit budget ligt

vergeleken met 2008 op jaarbasis bijna 200 miljoen euro hoger. De uitgaven voor O&O bedroegen in 2013 zowat 1,3 miljard euro, wat 150 miljoen euro meer is op jaarbasis dan in 2008. In het licht van de competitiviteitsnoden zal de VR in 2014 bijkomend 45 miljoen euro vastleggen voor O&O projecten. Deze middelen zullen besteed worden om onderzoek en innovatie in het bedrijfsleven te stimuleren, zoals onderzoek gericht op onderzoeksprojecten met industriële valorisatie, op de versterking van de wetenschappelijke infrastructuur waar bedrijven en onderzoeksinstituten samen projecten kunnen op uitvoeren, op hoogtechnologische ondersteuning van KMO's, en ten behoeve van IWT-bedrijfsprojecten. Dit bijkomend budget zal ook de uitbouw van het nieuwe strategische onderzoekscentrum in de maakindustrie versterken.

Vlaanderen zet ook sterk in op maatregelen om de vermarkting van innovatie te versnellen. Hiertoe kan het **TINA-fonds** tot 200 miljoen investeren in projecten van clusters van bedrijven en worden projectmiddelen ingezet van het **Nieuw Industrieel Beleid (NIB)** ten belope van minstens 10 miljoen euro per jaar.

▪ Ondersteuning van investeringen van bedrijven.

Het Vlaams gewest beschikt over een performant instrumentarium ter ondersteuning van de investeringen door ondernemingen. Dit gebeurt zowel via subsidies, kapitaal of leningen met kapitaal karakter, de ondersteuning en facilitering van externe bank- en andere financiering en een aangepaste fiscaliteit. Het gaat over jaarlijkse maatregelen voor zowat 240 miljoen euro. Tevens wordt voor meer dan 1,5 miljard euro aan bijkomende financiering mogelijk gemaakt. Wat de subsidies of de ondersteuning van externe financiering betreft, nam de VR recent en in het kader van de begroting 2014 volgende maatregelen met recurrente uitgaven: (i) het vrijwaren van de subsidies voor strategische transformatie, ecologie-investeringen en ontwikkeling van bedrijventerreinen (115 miljoen euro), (ii) de waarborging tot 350 miljoen euro gedekt met verliesfinanciering (24 miljoen euro).

Via haar **bankenplan** besliste de VR tot verschillende bijkomende maatregelen ter ondersteuning van de externe financiering (i) 1,1 miljard euro lange termijnkredieten vanwege de banken, kunnen ondergebracht in fondsen die deels gewaarborgd worden via Gigarant, (ii) Het plafond voor de winwinlening werd opgetrokken tot 200.000 euro zodat KMO's de fiscale voordelen in de personenbelasting kunnen maximaliseren.

Het instrumentarium van PMV voor investeringen in bedrijven wordt permanent geoptimaliseerd. Dit leidde in 2013 ondermeer tot de oprichting van een tweede fonds gericht op spin-offs van hogescholen en associaties (SOFI2) voor een bedrag van 10 miljoen euro.

In het kader van SALK besliste de VR tot een kapitaalsverhoging bij LRM van 100 miljoen euro o.a. voor achtergestelde leningen aan KMO's.

In het kader van de fiscaliteit besliste de VR in het najaar van 2013 tot een versnelde afbouw (gedurende de komende 3 jaar) van het belastbare kadastraal inkomen op materiaal en outillage bij nieuwe bedrijfsinvesteringen. Deze maatregel vergt op kruissnelheid een bijkomende compensatie naar gemeenten van 45 miljoen euro.

Om de transformatie van KMO's te ondersteunen wil de VR de loonkost voor strategische functie verminderen via aanwervingspremies voor export- en kennismanagers in KMO's. De ondernemingen bekomen een premie van 50% het brutoloon, beperkt tot 20.000 euro voor één jaar. Dit instrument komt bovenop de KMO-portefeuille waarvoor 40 miljoen beschikbaar is in 2014. Hiervoor zal nog 10 miljoen euro vastgelegd worden.

- Investerings in menselijk kapitaal.

Investerings in menselijk kapitaal in functie van de concurrentiekracht en de werkgelegenheid zijn een absolute prioriteit voor de VR. In 2014 zijn voor het arbeidsmarktbeleid 1,597 miljard euro aan beleidskredieten ingeschreven in de begroting. Vlaanderen wil de werkzaamheidsgraad verhogen om zoveel mogelijk mensen aan de slag te hebben. De VR heeft ingezet op die doelgroepen en op die kantelmomenten waar de werkzaamheidsgraad nog kan toenemen (arbeidsreserve). Essentieel daarbij is in te spelen op de loopbaan van de mensen en bij voorkeur zo preventief mogelijk.

De VR heeft een **vernieuwd systeem van loopbaanbegeleiding** (op jaarbasis 12 miljoen euro) voor de begeleiding van werknemers die hun loopbaan willen heroriënteren. De **begeleidingsaanpak voor 50 +** wordt verfijnd en wordt vanaf 1 april uitgebreid tot 60 jaar. De doelgroeppremie voor 50+ is efficiënter gemaakt en kent een stijgend succes.. Wat de **jongeren** betreft, werd een actieplan goedgekeurd ter voorkoming van de ongekwalificeerde uitstroom met o.a. initiatieven om de overgang van onderwijs naar de arbeidsmarkt te bevorderen. Er is ook beslist over een structurele hervorming van het secundair onderwijs. Er werden ook extra maatregelen genomen voor jongeren die ongekwalificeerd de school verlaten met o.a. Werkinlevingstrajecten in de centrumsteden en Instapstages (i.s.m. de federale overheid) voor alle jongeren zonder diploma.

De VR zet I ook volop in op het efficiënter functioneren van de arbeidsmarkt in Vlaanderen: beroepsopleidingen die worden aangevuld met werkplekleren; een hervorming van het matchingsysteem in functie van competenties (i.p.v. diploma's), de versoepeling van de IBO-maatregel en het feit dat VDAB die zich ook meer oriënteert in functie de behoeften van de bedrijven ("iedereen bemiddelaar").

- Ondersteuning van overheidsinvesteringen.

De VR blijft een investeringsregering. In 2013 bedroeg het horizontaal programma voor investeringen 3,611 miljard euro. De VR engageert zich om de investeringen (op vlak van schoolinfrastructuur zorgsector, sociale woningbouw, de mobiliteit op peil te houden en zo mogelijk te versterken. De investeringen zullen in 2014 verder toenemen met 340 miljoen euro. Bijzondere inspanningen worden gedaan op het vlak van onderwijsgebouwen (+80 miljoen euro), zorginfrastructuur (+ 20 miljoen euro) en openbare werken (+40 miljoen euro). Dit is dan nog exclusief de investeringen die gebeuren via PPS en via kapitaalinvesteringen.

- Horizontale budgetten voor relance en concurrentiekracht:

In het kader van **SALK** zet de VR 81 miljoen euro in voor de relance en transformatie van de economie in Limburg. Binnen het Hermesfonds is 25 miljoen euro vastgelegd voor relance maatregelen. Binnen de geldende doelstellingen van de EC zal de Vlaamse overheid in de periode 2014-2020 de middelen uit de Europese cohesiefondsen ook maximaal oriënteren in functie van de duurzame versterking van de economie en de werkgelegenheid. Het betreft een totale enveloppe van om en bij de 650 miljoen euro.

2.4. Concurrentie in de netwerksectoren en de dienstensector (LSA 4)

Het garanderen van effectieve concurrentie op detailhandelsniveau (lees: op niveau distributie van elektriciteit en gas) is een gewestelijke bevoegdheid. Er kunnen daar zeer positieve cijfers voor 2012 worden opgetekend. De switchgraad is ongezien hoog en het

marktaandeel van de incumbent daalt verder. De HHI-index op het vlak van levering evolueert sterk in de juiste richting.

De technische regulering van de distributie van elektriciteit en gas is een gewestelijke bevoegdheid, terwijl de tariefregulering van het distributienet een federale bevoegdheid is. In het kader van de zesde staatshervorming zal de bevoegdheid over de tarieven van de gas- en elektriciteitsdistributie op 1 juli 2014 overgaan van de federale overheid naar de gewesten. De tariefregulering van het distributienet komt hierdoor in de handen van dezelfde partij (VREG) als degene die instaat voor de technische en kwaliteitsregulering van het distributienet. Dit levert een duidelijke bonus op: de verantwoordelijke voor de regulering wordt ook geconfronteerd met het prijskaartje ervan. Ook inzake toezicht en rapportering biedt deze wijziging grote voordelen voor regulator en gereguleerde. Op 20 december 2013 hechtte de VR haar goedkeuring aan vier amendementen op het ontwerpdecreet dat het Energiedecreet van 8 mei 2009 wijzigt. Het betreft de nodige overgangsmaatregelen rond de distributienettarieven om zo voor een stabiele overgangsperiode te zorgen.

2.5. Belastingen op arbeid verminderen (LSA 5)

Daar de gewesten slechts over beperkte belastingbevoegdheden beschikken wat betreft de lasten op arbeid, zal deze aanbeveling **mede gerealiseerd** moeten worden d.m.v. maatregelen vanwege de **federale overheid**. De Vlaamse overheid onderzoekt momenteel **verschillende opties** inzake de **verschuiving van belastingen op arbeid naar minder groeiverstorende belastingen, waaronder ook de vergroening** van het Vlaams belastingstelsel.

Het Vlaams Gewest onderneemt, binnen haar bevoegdheden, verschillende acties in het kader van het proefproject **Mobiliteitsbudget** die het woon-werkverkeer moeten verduurzamen. Het mobiliteitsbudget is een alternatief voor, of aanvulling op, de bedrijfswagen en stelt de werknemer in staat zelf vormen van vervoer te kiezen die passen bij zijn of haar behoefte binnen een door de werkgever gesteld budget. Dit moet mensen aanzetten om voor hun woon-werkverkeer minder vaak de (bedrijfs)wagen te gebruiken. De voorbije jaren zijn er in het Vlaams Gewest verschillende publiek-private **pilootprojecten** opgezet die de invoering van een mobiliteitsbudget moeten faciliteren:

- **Project “Mobiliteitsbudget Werkt!”** (<http://www.mobimix.be/thema/mobiliteitsbudget>)

Met dit proefproject (2012) werd getest welke elementen een mobiliteitsbudget moet bevatten om succesvol te zijn. Op 12 maart 2013 werden in het Vlaams Parlement de resultaten van het project voorgesteld alsook aanbevelingen geformuleerd voor het beleid en ondernemingen die aan de slag willen gaan met het mobiliteitsbudget.

- **Project “I-mobiliteitsbudget”** (<http://www.vim.be/projects/smart-mobility-budget>).

Dit proefproject bestudeert de belangrijkste operationele en organisatorische knelpunten verbonden aan een persoonsgebonden mobiliteitsbudget. Er worden 25 bedrijven begeleid bij hun overstap naar een “intelligent mobiliteitsbudget”. Het project werd eind januari 2014 gelanceerd en in maart 2014 gaan de eerste bedrijven van start met het effectief testen van de tools. Het project loopt tot midden 2016.

Een **kilometerheffing** kan bijdragen aan de realisatie van verschillende beleidsdoelen, zoals het milieuvriendelijker maken van het belasting- en vervoerssysteem en het bestrijden van congestie. Concreet kan hierbij verwezen worden naar het project **Project Viapass**

(<http://www.viapass.be>), het project voor wegbeprijzing van het Vlaamse, Brussels Hoofdstedelijke en Waalse Gewest. Het project is vooreerst ingebed in het mobiliteitsbeleid van het Vlaams Gewest. Voor de noodzakelijke beheersing van het aantal auto- en vrachtkilometers over de weg wordt ingezet op een zeer breed pakket van maatregelen, waarvan Viapass een belangrijk structureel sluitstuk vormt. Het doel van dit project is dubbel: het opzetten van een systeem van wegbeprijzing (1) voor vrachtwagens met een Maximaal Toegelaten Massa van meer dan 3.5 ton, gebaseerd op de infrastructuur- en milieukosten per gereden kilometer en gebruikmakend van satelliettechnologie en (2) voor alle voertuigen van 3.5 ton of minder gebruikmakend van een elektronisch wegenvignet.

De aanbestedingsprocedure voor het toewijzen van het DBFMO-contract aan een *single service provider* is lopende. De doelstellingen van de kilometerheffing zijn onder andere (i) Het vrachtvervoer op een eerlijke manier laten bijdragen in de kosten voor de investeringen in en het onderhoud van de wegen, (ii) de mobiliteit op het Belgische grondgebied verbeteren door transportbedrijven aan te zetten om hun vrachtcapaciteit efficiënter in te zetten, (iii) bijdragen tot de verbetering van de milieuprestaties van het vervoerssysteem.

Volgens de huidige **planning** zou het systeem voor vrachtwagens in 2016 ingevoerd worden. Viapass voor personenwagens (vignet) komt er ten vroegste in 2016. Elke weggebruiker zal zo op termijn op een eerlijke manier bijdragen aan de verbetering van het mobiliteitssysteem en de vermindering van de impact van het wegverkeer op het milieu. Het project Viapass past ook binnen de geplande **hervorming van de verkeersbelasting**. De inkomsten zullen in principe geherinvesteerd worden in onder meer de verbetering van de weginfrastructuur en van de mobiliteit in het algemeen.

Een **proefproject rond een kilometerheffing voor personenwagens** wordt opgezet waarvan de resultaten in de eerste helft van 2014 beschikbaar zullen zijn. Doel van dit proefproject is om na te gaan wat de effecten zouden kunnen zijn op het gedrag van de automobilisten van de invoering van een kilometerheffing voor lichte voertuigen in de GEN-zone: de voorstedelijke zone rond Brussel waar op dit moment het Gewestelijk Expressnet (GEN) voor snel voorstedelijk openbaar vervoer wordt uitgebouwd. Het doel van het proefproject is om de veranderingen in het gedrag van de burger te meten en houdt geen beslissing van de gewesten in over de invoering van een kilometerheffing voor personenwagens op korte of middellange termijn. De invoering van een kilometerheffing voor personenwagens is niet voorzien in het Politiek Akkoord en staat dus los van de invoering van het wegenvignet voor personenwagens en de kilometerheffing voor vrachtwagens.

2.6. Arbeidsmarkt (LSA 6)

De **zesde staatshervorming** moet leiden tot meer homogene bevoegdheidspakketten, o.a. inzake arbeidsmarktbeleid. Door de bestaande bevoegdheden van de gewesten (bijvoorbeeld op het vlak van arbeidsbemiddeling en beroepsopleiding) uit te breiden met bevoegdheden die verband houden met doelgroepenbeleid, controle op de beschikbaarheid van werklozen enzovoort, komen meer bevoegdheden in één hand terecht wat meer maatwerk door Vlaanderen mogelijk maakt zodat de effectiviteit van het Vlaams beleid verder kan worden versterkt.

De VR neemt heel wat maatregelen die uitvoering moeten geven aan de landenspecifieke aanbeveling die o.a. voorstelt om *“De prikkels die werken onaantrekkelijk maken, verder te*

reduceren door effectief de hand te houden aan de verplichting om werk te zoeken en ervoor te zorgen dat alle werklozen gepersonaliseerde bijstand wordt geboden bij het zoeken naar werk". De belangrijkste maatregelen zijn:

- het inzetten op een effectief activerend arbeidsmarktbeleid (AAMB) via een gericht doelgroepenbeleid en specifieke maatregelen voor kansengroepen;
- de verplichting om zich te laten begeleiden in de zoektocht naar werk werd de voorbije jaren stapsgewijs uitgebreid naar oudere leeftijdsgroepen. Door de VR werd beslist deze verplichting uit te breiden tot 60 jaar (voorziene startdatum is 1 april 2014);
- Eind 2013 werd een **samenwerkingsakkoord** gesloten tussen de federale staat, de gewesten en de gemeenschappen, betreffende de actieve begeleiding en activering van werklozen. De controle van werklozen door de RVA wordt uitgebreid tot 55-jarigen, en vanaf 2016 tot 58-jarigen. Daarnaast worden deeltijds werklozen en werklozen met een arbeidshandicap gecontroleerd. Verder wordt meer informatie uitgewisseld tussen VDAB en RVA om te vermijden dat RVA-controles de VDAB-begeleiding doorkruisen;
- In 2013 werd 5 miljoen euro extra ingezet voor de aanpak van de **jeugdwerkloosheid**. De VR heeft specifieke maatregelen genomen met het oog op de **invoering van een jeugdwerkgarantie** en het terugdringen van de werkloosheid bij jongeren. Vlaanderen realiseert de jeugdwerkgarantie in de strijd tegen jongerenwerkloosheid. Vooral jongeren die zonder kwalificatie de schoolbanken verlaten, krijgen meer kansen om hun competenties bij te schaven. Via leren op de werkplek, instapstages en aangepaste inlevingstrajecten in de centrumsteden wil de VR deze jongeren de aansluiting met de arbeidsmarkt opnieuw doen vinden. Er worden bovendien 2500 extra plaatsen voorzien voor intensieve begeleiding van jongeren, plus 500 extra plaatsen voor jongeren met een handicap. Voor jongeren die zich niet inschrijven bij de arbeidsbemiddelingsdienst wordt samengewerkt met lokale buurtwerking om hen toch te bereiken en naar de VDAB toe te leiden;
- De VR zet in op het toeleiden van de kansengroepen naar werk en hierbij vallen ook **personen met een migrantenachtergrond** die vaak over een beperkte kennis van het Nederlands beschikken. Elke nieuw ingeschreven werkzoekende krijgt kort na de inschrijving een screening van zijn kennis van het Nederlands. Als de kennis van de werkzoekende ontoereikend blijkt, dan wordt de werkzoekende doorverwezen naar een Huis van het Nederlands voor een testing of niveaubepaling. Vervolgens krijgt de Nederlandsonkundige werkzoekende een gepaste opleiding Nederlands tweede taal (NT2), als onderdeel van een traject naar werk. Op de begroting 2014 werd er in het kader van het integratie – en inburgeringsbeleid ook 6 miljoen euro extra ingeschreven;
- De VR neemt daarnaast nog maatregelen die betrekking hebben op het verhogen van de werkzaamheidsgraad van de kansengroepen. In 2013 werden de tender activeringszorg en het project 'arbeidszorg doorstroom' verdergezet en werd **het aantal trajecten voor personen in armoede uitgebreid**. Daarbovenop wordt in 2014 de **realisatie van 800 C-IBO's** (curatieve individuele beroepsopleiding) beoogd;
- Na de **zesde staatshervorming** wordt het **doelgroepenbeleid** een Vlaamse bevoegdheid. Het Vlaams Gewest zal in staat zijn om werkgevers een vermindering van de sociale bijdragen toe te staan voor de tewerkstelling van personen uit bepaalde doelgroepen. Zowel het bepalen van de hoogte van de bijdragevermindering als de keuze van de doelgroepen wordt een Vlaamse bevoegdheid. Dit laat toe om de loonkost van bepaalde groepen werknemers te doen dalen, teneinde hun kansen op tewerkstelling te bevorderen. Het Vlaams gewest zal na de staatshervorming ook

instaan voor de **activering van werkloosheidsuitkeringen en voor de arbeidsmarktbegeleiding van leefloners en PWA**. Dit biedt kansen om de begeleiding van deze doelgroepen - voornamelijk langdurig werklozen – beter af te stemmen op het Vlaams activeringsbeleid. Het Vlaams gewest wordt eveneens bevoegd voor het controleren en eventueel sanctioneren van werklozen. Ten slotte wordt Vlaanderen ook bevoegd voor het **dienstenchequestelsel**. Dit stelsel heeft de voorbije jaren ondermeer een groeiende groep van laaggeschoolde werklozen aan het werk geholpen, met ondermeer een sterke vertegenwoordiging van allochtone vrouwen.

Op het vlak van **interregionale mobiliteit** heeft de samenwerking met de Brusselse en Waalse arbeidsbemiddelingsdiensten in 2013 zijn vruchten afgeworpen. In 2013 werden vacatures voor 5.740 jobs met Le Forem en 1.104 jobs met Actiris uitgewisseld en vonden 1.961 Waalse en 1.204 Brusselse werkzoekenden een job in Vlaanderen. In 2013 werd de samenwerking tussen VDAB, Forem en Actiris nog versterkt, ondermeer door de gezamenlijke inrichting van het luchthavenhuis. De VDAB bezorgde tot nog toe enkel vacatures uit de Brusselse Rand aan Actiris, om potentieel in te vullen met Brusselse werkzoekenden. In 2013 werd dit werkgebied uitgebreid van de Brusselse Rand naar Aalst, Leuven en Mechelen.

De VR tracht ook een antwoord te bieden op de in de LSA genoteerde uitdaging *“De coherentie vereenvoudigen en versterken tussen prikkels om aan het werk te gaan, het activeringsbeleid, de afstemming van arbeidsvraag en –aanbod, onderwijs, een leven lang leren en beleidsmaatregelen op het gebied van beroepsopleiding voor ouderen en jongeren.”* en neemt hiervoor volgende maatregelen:

- Het **VESOC loopbaanakkoord** (17 februari 2012) blijft het voornaamste initiatief voor het afstemmen van het onderwijs- en vormingsbeleid op het tewerkstellingsbeleid. De transitie van de initiële leerloopbaan naar de eerste job of van leren naar werken vormt hierin een kerndoelstelling;
- Het decreet betreffende de **versterking van het hoger beroepsonderwijs (HBO5)** in Vlaanderen werd op 12 juli 2013 bekrachtigd door het Vlaams Parlement;
- De VR keurde op 4 juni 2013 het **Masterplan voor de hervorming van het secundair onderwijs** goed. Een van de doelstellingen van deze hervorming is het opwaarderen van het technisch en beroepsonderwijs evenals het verzorgen van een betere afstemming van het onderwijs op de noden van de arbeidsmarkt en de gevraagde competenties in het hoger onderwijs.;
- In het kader van levenslang leren wordt gewerkt aan een **globale toekomstvisie op het volwassenenonderwijs** in Vlaanderen. In het voorjaar van 2014 zal een visietekst voorgesteld worden, waarin een antwoord geformuleerd zal worden waar Vlaanderen heen wil met de ontwikkeling van het volwassenenonderwijs. Deze tekst zal als input meegegeven worden aan de volgende VR (2014-2019);
- Er wordt verder gewerkt aan het **regelgevend kader voor de erkenning van competenties (EVC) en voor het geïntegreerd kwaliteitszorgkader**. Verder werd, naast het uitvoeringsbesluit voor beroepskwalificaties bij het decreet betreffende de Vlaamse kwalificatiestructuur, ook het uitvoeringsbesluit voor onderwijskwalificaties van niveau 1 tot 4 definitief goedgekeurd, waardoor de procedure en de criteria voor het bepalen van deze onderwijskwalificaties werden vastgelegd;

- In uitvoering van werkgelegenheidsakkoorden met de sociale partners wordt een groeipad vooropgesteld voor de **individuele beroepsopleiding in de onderneming (IBO)**. De doelstelling ligt op 17.000 IBO's in 2014. In 2013 werden ook de **Vlaamse loopbaancheques** ingevoerd: een systeem waarmee werkenden voordelig loopbaanbegeleiding kunnen aankopen op de private markt. Hiermee worden werkenden aangemoedigd om na te denken over hun loopbaan en actief in te zetten op competentieversterking. Het instrument van de opleidingscheques blijft goed voor heel wat arbeidsmarktgerichte opleidingsdeelname in Vlaanderen: in 2013 werden bijna 108.000 opleidingscheques uitgereikt. Vlaanderen versterkt samen met de sociale partners het opleidingsaanbod gericht op **tewerkstelling in knelpuntberoepen en toekomstgerichte beroepen**. In 2013 werd de automatische matching versterkt door de lancering van een databank (Competent) waarin beroepscompetentieprofielen zijn opgenomen en op basis waarvan VDAB zijn dienstverlening zal verankeren;
- De samenwerking tussen opleidings- en onderwijsactoren versterkt door de verdere uitbouw van de **'Excellente Partnerschappen'** met het oog op het invullen van knelpuntberoepen. Via een Europees project voor voorspellend arbeidsmarktonderzoek zullen sectoren gestimuleerd worden om te komen tot een gedeelde visie over competentie- en opleidingsnoden;
- Daarnaast wordt verder ingezet op het **STEM-actieplan**, de sectorconvenants, het actieplan ondernemend onderwijs, enzovoort;
- In het kader van de staatshervorming wordt Vlaanderen bevoegd voor het **betaald educatief verlof en de vrijstelling van beschikbaarheid van werklozen voor studies en beroepsopleiding**. Hierdoor kan aan werkenden en werklozen de mogelijkheid geboden worden om opleidingen te volgen waaraan de Vlaamse arbeidsmarkt het meest nood heeft, en waarmee zij een hogere kans op tewerkstelling hebben. Verder wordt Vlaanderen na de zesde staatshervorming bevoegd voor verschillende aspecten van het stelsel van leren en werken: het industrieel leerlingenwezen, beroepsinlevings-overeenkomst en de start- en stagebonus.

Er worden door de VR ook alomvattende strategieën uitgestippeld met het oog op de sociale inclusie en de integratie in de arbeidsmarkt van mensen met een migrantenachtergrond. Op 7 juni 2013 werd een **nieuw decreet Inburgering en Integratie** goedgekeurd. Met dit decreet worden volgende doelstellingen gerealiseerd: de integratie van de uitvoerende actoren van het integratiebeleid; een betere afstemming tussen de verschillende actoren in het integratieproces; een verhoging van de efficiëntie en de effectiviteit en duidelijke profilering gericht op de eindgebruiker en de optimaliseren van de bestaande regelgeving op vlak van integratie en inburgering. Met het nieuwe decreet kiest de Vlaamse overheid er voor om de dienstverlening ter ondersteuning van het integratieproces op het terrein en de uitvoering van haar integratiebeleid zo geïntegreerd mogelijk aan te bieden. Dit vertaalt zich in één unieke toegangspoort, namelijk het **Extern Verzelfstandigd Agentschap Inburgering en Integratie (EVA)**, voor de verschillende instrumenten van het integratiebeleid: inburgeringstrajecten, sociaal tolken en vertalen, adviesverstrekking en praktijkondersteuning,...Met het nieuwe decreet worden volgende 5 instrumenten naar voor geschoven om de toegankelijkheid van reguliere voorzieningen voor alle burgers, dus ook voor de bijzondere doelgroepen, te verhogen.

2.7. Broeikasgasemissies (LSA 7)

Momenteel worden binnen de Nationale Klimaatcommissie de nodige voorbereidingen getroffen om een duidelijke taakverdeling tussen de federale en gewestelijke overheden vast te kunnen leggen in een samenwerkingsakkoord.

Op 28 juni 2013 keurde de VR het **Vlaams Klimaatbeleidsplan (VKP) 2013-2020** goed. Het bestaat uit een Vlaams Mitigatieplan (VMP), om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen, en een Vlaams Adaptatieplan (VAP), om de effecten van de klimaatverandering in Vlaanderen op te vangen. Het VMP geeft op Vlaams niveau concrete maatregelen voor de niet-ETS sectoren in de periode 2013-2020. Bijzondere aandacht werd hierbij besteed aan de **sectoren vervoer en gebouwen** die de grootste aandelen vertegenwoordigen in de Vlaamse niet-ETS broeikasgasuitstoot. Voor de langere termijn (2015-2020) komt er een nieuw financieringsmechanisme om met het Vlaams Klimaatfonds projecten of maatregelen te ondersteunen in functie van hun bereikte broeikasgasreducties en kostenefficiëntie.

In het kader van het VKP wordt het grote kostenefficiënte reductiepotentieel in de **Vlaamse gebouwen** aangesproken. Via financiële instrumenten worden energiebesparingen in residentiële en tertiaire gebouwen nog sterker gestimuleerd. Zo wordt bijna 8 miljoen euro geïnvesteerd in grondige energierenovatie van sociale woningen. Daarnaast zal het Klimaatfonds de premies voor energierenovaties in woningen en gebouwen versterken en een subsidie geven voor telemetriesystemen in scholengroepen om sluimerverbruik tegen te gaan en afwijkingen in verbruikspatronen sneller op te sporen.

De **richtlijn energie-efficiëntie** moet uiterlijk 5 juni 2014 volledig zijn omgezet. Vlaanderen heeft hiervoor het voorbije jaar de volgende initiatieven genomen, waarvan een aantal rechtstreeks betrekking hebben op de sector van gebouwen:

- Artikel 4 van de richtlijn stelt dat lidstaten tegen 30 april 2014 een eerste versie moeten bepalen van een **langetermijnstrategie om het gebouwenpark grondig te renoveren**. Stakeholdersoverleg over de langetermijn-renovatiestrategie van het gebouwenpark werd gevoerd op 11 juni 2013 en gevolgd door een informatiesessie op 23 september 2013. De door de EC gevraagde gebouwinventaris wordt opgesteld;
- Artikel 5 van de richtlijn legt aan de lidstaten een **renovatieverplichting voor overheidsgebouwen** op. Er is een nota aan de VR voorbereid. De VR heeft een nota, in verband met toepassingsgebied en aanmelding van alternatieve benadering, goedgekeurd op 13 december 2013.

De (herziene) **richtlijn energieprestaties van gebouwen** bepaalt dat vanaf 2021 **alle nieuwe gebouwen bijna-energieneutraal (BEN)** moeten zijn. In het kader van een voortrekkersrol geldt die verplichting voor de overheid al vanaf 2019 (m.n. voor nieuwe gebouwen waarin overheidsinstanties zijn gehuisvest die eigenaar zijn van deze gebouwen). Op 21 juni 2012 werd het **Vlaams actieplan bijna-energieneutrale (BEN) gebouwen** aan de VR meegedeeld. Het actieplan is gericht op zowel nieuwbouw als vergunningsplichtige renovatie en werd in nauw overleg met alle stakeholders uitgewerkt.

Op 1 januari 2014 trad de verplichting in werking voor alle nieuwe woningen, kantoren en scholen om een systeem van **hernieuwbare energieopwekking te integreren**.

In 2013 werd het regelgevingsproces opgestart voor het sluitstuk tot volledige omzetting van de Europese richtlijn energieprestaties van gebouwen. Het gewijzigde Energiebesluit en het ontwerp van wijzigingsdecreet werden op 29 november 2013 definitief goedgekeurd door de VR. Het ontwerp van wijzigingsdecreet moet nog worden goedgekeurd door het Vlaams Parlement. Het gewijzigde regelgevende kader regelt volgende zaken:

- De **definitie van bijna-energieneutrale nieuwbouw** is in kader van de EPB-evaluatie 2013 uitgewerkt op basis van het kostenoptimaal niveau van de energieprestatie van typegebouwen. Er wordt een E30-peil vooropgesteld als het bijna-energieneutrale doel voor nieuwbouwwoningen in 2021. E40 wordt het bijna-energieneutrale doel voor kantoor- en schoolgebouwen. Voor overheidsgebouwen ligt de lat iets hoger;
- De **tussentijdse aanscherpingsstappen** van de EPB-eisen op weg naar het BEN-bouwen in 2021 (en 2019 voor overheidsgebouwen) zijn vastgelegd. De E-peileisen worden stelselmatig verlaagd alsook de isolatie-eisen voor de verschillende constructiedelen, zoals buitenmuren, daken, vensters, vloeren, enz. worden aangescherpt;
- Er worden bijkomende **steemeisen** opgelegd aan technische bouwsystemen die in bestaande gebouwen nieuw geïnstalleerd, vervangen of verbeterd worden;
- Er wordt een **E-peileis** ingevoerd bij **ingrijpende energetische renovaties**.

Intussen wordt ook het **Energierenovatieprogramma 2020** voor bestaande woningen onverkort uitgevoerd.. De **energiepremieregeling** is intussen gestroomlijnd en laatst gewijzigd door de VR op 29 november 2013. Hiermee ligt een duidelijke focus op de prioriteiten van het Energierenovatieprogramma 2020. Eén van de wijzigingen is de **invoering van de combipremie** om de **grondige energierenovatie van woningen** aan te moedigen. Wie vanaf 2014 zowel zijn muren als zijn ramen in één keer aanpakt, krijgt een vier keer hogere premie voor de vervanging van de ramen. Verder wordt de doelgroep van verschillende andere premies uitgebreid en zijn er premiehoogtes aangepast. Daarnaast heeft de VR ook een budget uitgetrokken om **1500 sociale woningen extra energiezuinig** maken. De VR investeerde deze legislatuur dubbel zoveel in de **renovatie van sociale woningen** als in de vorige legislatuur.

Ook de **erkenningregeling van de energiedeskundigen** werd verder gestroomlijnd. Om eigenaars, huurders en kopers nog beter bewust te maken van het belang van energiezuinig wonen werd het toezicht op de **kwaliteit van het energieprestatiecertificaat** versterkt. Vanaf 2013 geldt een verplicht **centraal examen**. Er worden voorbereidingen getroffen om het toepassingsgebied van het energieprestatiecertificaat uit te breiden naar de niet-residentiële gebouwen.

Voor na-isolatie van spouwmuren werd een **kwaliteitssysteem** gelanceerd dat op korte termijn een sterke marktdynamiek heeft teweeggebracht. Dakisolatie in woningen wordt geleidelijk aan verplicht. Met de invoering van de **Vlaamse dakisolatienorm** vanaf 2015, wordt een eerste bescheiden stap in die richting gezet. Voor de doelgroep van huishoudens en bouwprofessionals zijn nieuwe **energieconsulentenprojecten** opgezet.

Om de **emissies in de transportsector terug te dringen**, wordt onder meer ingezet op een beheersing van het aantal wegkilometers (cf. kilometerheffing/wegenvignet, zie hoger) en een verbetering van de milieukeurmerken van de transportmiddelen en hun brandstoffen. Bij

de opmaak van het **Mobiliteitsplan Vlaanderen** werden de **klimaatdoelstellingen** uit het Vlaams Klimaatbeleidsplan 2013-2020 en het Europese Witboek Vervoer meegenomen. Meer concreet wil het Vlaamse Gewest tegen 2030 de broeikasgasemissies van de transportsector met 16% doen dalen t.o.v. 2005, voldoen aan de opgelegde emissieplafonds PM, NOx, VOS en SO2 en het aandeel hernieuwbare energie in transportbrandstoffen verhogen. Het ontwerp van Mobiliteitsplan Vlaanderen is door de VR voorlopig vastgesteld en aan een openbaar onderzoek onderworpen. Het Vlaams Parlement zal in 2014 zijn standpunt bepalen, waarna een volgende VR tot de definitieve vaststelling van het plan kan overgaan.

Om de milieu-impact van de vervoersector te beperken, worden verschillende sporen bewandeld. Voor het personenvervoer wordt het STOP-principe gehanteerd – eerst Stappen en Trappen, dan Openbaar vervoer en ten slotte het Privé-vervoer – terwijl in het bijzonder voor het goederenvervoer op basis van co-modale oplossingen prioritair voortgebouwd wordt aan een groene en duurzame logistiek. Specifieke maatregelen die een vermindering van de broeikasgasemissies door het vervoer met zich meebrengen, hebben betrekking op de hiernavolgende modi:

- **Trappers:** het Vlaamse Gewest beschikt over een Integraal Fiets Investeringsprogramma (IFI 2013-2015): een rollend meerjarenprogramma dat het Bovenlokaal Functioneel Fietsroutenetwerk (BFF) verder uitbouwt. In 2014 wordt een bijgesteld IFI 2014-2016 opgemaakt en uitgevoerd;
- **Openbaar vervoer:** Een masterplan voor milieuvriendelijk vervoer wordt verder uitgevoerd met het oog op de verbetering van de milieukeurmerken van de voertuigvloot en hun brandstoffen. Bij de toekenning van exploitatiecontracten door de Vlaamse Vervoersmaatschappij (VVM) De Lijn wordt maximaal rekening gehouden met de milieuvriendelijkheid van het buspark. Een nieuw contract voor de aanbesteding van vervoerdiensten werd in 2013 goedgekeurd. In 2014 worden veel contracten opnieuw aanbesteed volgens dit nieuwe type-contract.. Er is in 2013 beslist tot de aankoop van 123 hybride (stads)bussen, die de bestaande hybride vloot verder zal uitbreiden. Daarnaast werd, met het oog op de langere termijn, een project voorbereid voor 3 elektrische bussen (Brugge) en 5 waterstofbussen (Antwerpen-Noord). Deze projecten zullen in 2014 opstarten en moeten de nodige kennis en argumenten opleveren voor de verdere vergroening van het voertuigpark;
- **Personenwagens:** naast het proefproject rond een kilometerheffing voor personenwagens wordt de private markt in 2014 verder aangemoedigd in de bouw van publiek toegankelijke laadpalen voor elektrisch aangedreven voertuigen.. De eenmalige BIV voor elektrische (en hybride) wagens bedraagt daarom 0. Vandaag zijn er in Vlaanderen, naast de privaat beschikbare laadpalen, meer dan 600 publiek toegankelijke laadpalen beschikbaar. De private markt wordt in 2014 verder gestimuleerd in de bouw van deze laadpalen;
- **Goederenvervoer en logistiek:** naast het project Viapass voor vrachtwagens worden de VIA-acties voor een milieuvriendelijkere logistiek in 2014 verder geïmplementeerd. De Flanders Logistics consultants traden in mei 2013 in dienst. De binnenvaart wordt gestimuleerd op basis van de 3E-convenant. Een concrete roadmap voor de introductie van emissiereducerende technologieën wordt in 2014 opgemaakt en walstroomvoorzieningen uitgebouwd. In de scheepvaart gaat bijzondere aandacht naar de verdere uitbouw van LNG-brandstof (bunkering en infrastructuur) in de zeehavens;

- **Walstroom** (<http://www.walstroomplatform.be>). Een van de maatregelen uit het VKP is de verdere uitbouw van walstroominfrastructuur. Het Walstroomplatform bracht in 2013 de bestaande walstroominstallaties en -systemen in kaart en lanceerde tevens een walstroomwebsite. Op vraag van de waterwegbeheerders is beslist om deze website in 2014 uit te breiden tot een “milieudienst-verleningsplatform”. In het kader van een TENT-T project werd in 2013 een studie naar het uniform aanbieden van walstroom uitgevoerd. Aansluitend hierop zal in 2014 een pilootstudie uitgevoerd worden, gekoppeld aan de implementatie van de beste technieken bij enkele walstroomvoorzieningen in onder meer de haven van Antwerpen, de Ringvaart om Gent en op het Albertkanaal.

3. Vooruitgang inzake de verwezenlijking van de Vlaamse Europa 2020-doelstellingen

3.1. Algemene stand van zaken m.b.t. de realisatie van de Vlaamse Europa 2020 doelstellingen en Europese vergelijking

In het VHP 2011 legde Vlaanderen zijn targets voor de 5 hoofdoelstellingen van de Europa 2020 strategie vast. Tegen 2020 wil Vlaanderen een werkzaamheidsgraad (20-64 jarigen) van ruim 76%, 3% van het BBP besteden aan O&O-uitgaven, het vroegtijdig schoolverlaten terugdringen tot 5,2%, het aandeel van de 30-34 jarigen met een diploma tertiair/ hoger onderwijs op 47,8% brengen, de armoede en sociale uitsluiting met 30% verminderen en de kinderarmoede met de helft. Voor het klimaat en energiepakket (20-20-20-doelstellingen) moet er nog verder onderhandeld worden in het kader van een intern Belgische lastenverdeling. In de onderstaande tabel wordt de evolutie aangegeven t.o.v. de in 2011 vooropgestelde Vlaamse Europa 2020-doelstellingen en de Europese doelstellingen. M.b.t. de klimaat- en energiedoelstellingen werd sinds het begin van deze legislatuur vooruitgang geboekt.. De inspanningen van de VR om meer middelen vrij te maken voor O&O lonen: van een percentage van 2,12 (2009), werd in 2011 een percentage van 2,40 bereikt, het hoogste cijfer ooit en in vergelijking met 2009 een vooruitgang van bijna 15%. Voor de doelstellingen inzake werkzaamheid blijven we onder het pre-crisis-niveau van 2008. Voor onderwijs situeert Vlaanderen zich binnen de Europese doelstellingen maar is de vooruitgang sinds het begin van deze legislatuur tamelijk bescheiden te noemen. Voor armoede of sociale uitsluiting lopen sinds het begin van de crisis de armoedecijfers op, maar doet Vlaanderen in het in EU-verband nog steeds zeer goed.

Tabel : Algemeen overzicht van de voortgang m.b.t. de Europa 2020-doelstellingen in Vlaanderen

								streefdoel 2020	
								t.o.v. (referentiejaar)	norm
									afstand
2008	2009	2010	2011	2012	2013				
Bruto binnenlandse uitgaven O&O (%)	2,06	2,12	2,29	2,40			+0,28ppt. ↑ (2009)	3	0,60 ppt
Vroegtijdige schoolverlaters (%)	8,6	8,6	9,6	9,6	8,7	8*	-0,6ppt. ↓ (2008)	5,2	2,8 ppt.
30-34 jarigen met diploma HO (%)	43,6	43,1	45	42,3	45,3	44,4*	+0,8 ppt. ↑ (2008)	47,8	3,4 ppt.
Werkzaamheidsgraad totale bevolking (%)	72,3	71,5	72,1	71,8	71,5	71,9*	-0,2ppt. ↓ (2010)	ruim 76	4,1 ppt.
Broeikasgassen niet-ETS volgens ETS scope 13-20 (kton)	46.307	45.724	47.908	43.575	44.079		-3,1% ↓ (2005)	Verdeling tussen gewesten noodzakelijk 39.689**	

Bruto binnenlands energieverbruik (PJ)	1626	1543	1687	1580	1556	***		
Hernieuwbare energie in totaal energieverbruik (%)	2,9	3,8	4,4	4,5	5,6	Verdeling tussen gewesten noodzakelijk ****		
Samengestelde indicator (% personen in armoede of sociale uitsluiting)	15,2	14,6	14,8	15	16,3	+1,1 ppt. ↑ (2008)	10,5% (= -30% personen t.o.v. 2008)	5,8 ppt.
% kinderen met een gestandaardiseerd beschikbaar huishoudinkomen onder de armoederisico-drempel na sociale transfers	9,9	9,8	11	10,4	11,5	+1,6 ppt. ↑ (2008)	5,0% (= -50% Kinderen t.o.v. 2008)	6,5 ppt

* Is een gemiddelde van kwartaal 4/2012 t.e.m. kwartaal 3/2013

**indicatieve niet-ETS doelstelling (bron: ontwerp Vlaams Mitigatieplan 2013-2020)

***De VR gaat voor minstens 9 % energiebesparing in 2016, op basis van het gemiddeld totaal energieverbruik (2001-2005) conform de doelstelling van de richtlijn energie-efficiëntie

**** Vlaanderen stelde wat het aandeel bruto groene stroom in de certificatieplichtige elektriciteitsleveringen een doelstelling van 20,5% tegen 2020 voorop. Dit komt overeen met 11% van het elektriciteitsverbruik. De totale doelstelling wordt berekend op het totaal energieverbruik (incl. transport en warmte).

4.2. Voornaamste beleidsmaatregelen m.b.t. de realisatie van de Europa 2020-doelstellingen

4.2.1. Werkzaamheid

Boven werden de maatregelen die de VR neemt in uitvoering van de landenspecifieke aanbevelingen inzake de arbeidsmarkt en de verhoging van de werkzaamheid (met bijzondere aandacht voor kansengroepen) belicht. Samenvattend hebben deze maatregelen hoofdzakelijk betrekking op: de vervroegde uittrede van 50-plussers uit de arbeidsmarkt voorkomen waarbij de leeftijd betreffende de systematische aanpak vanaf april 2014 op 60 jaar wordt gebracht, een effectief activerend arbeidsmarktbeleid (AAMB) via een gericht doelgroepenbeleid en inzet op kansengroepen en de invoering van een jeugdwerkgarantie en het terugdringen van de werkloosheid bij jongeren waarbij een driedelige aanpak naar werkervaring voor ongekwalificeerde jongeren centraal staat.

4.2.2. Onderwijs

M.b.t. het terugdringen van het vroegtijdig schoolverlaten, kan vermeld worden dat de VR op 27 september 2013 akte nam van het nieuwe “**Actieplan vroegtijdig schoolverlaten**”. Het actieplan omvat een nieuwe, alomvattende strategie om het aantal jongeren dat vroegtijdig de school verlaat drastisch terug te dringen. Eén van de doelstellingen van de **hervorming van het secundair onderwijs** is het terugdringen van het vroegtijdig schoolverlaten, de

grote impact van sociale afkomst op school- en studiekeuze, schoolmoeheid, foutieve studiekeuzes, en het reduceren van de te bruuske overgang van het basisonderwijs naar het secundair onderwijs.

Het **nieuwe decreet betreffende de versterking van het hoger beroepsonderwijs** zal een bijdrage leveren aan de doelstelling meer mensen een diploma hoger onderwijs te laten behalen. Er wordt gewerkt aan een **hervorming van de financiering van het hoger onderwijs**, met als doel de participatie in het hoger onderwijs te bevorderen en gelijke kansen te garanderen. Daarnaast wordt met de integratie van de academische bachelor- en masteropleidingen van de hogescholen in de universiteiten het hogeronderwijsaanbod overzichtelijker en zal de toegang tot wetenschappelijk onderzoek versoepelen.

4.2.3. Onderzoek en ontwikkeling

De Vlaamse overheid houdt haar strategie voor onderzoek en ontwikkeling en innovatie aan die is gericht op het bereiken van de doelstelling van 3% O&O-uitgaven / BBP tegen 2020. Na een toename van 60 miljoen euro in 2012, was er in 2013 een toename van 62,5 miljoen euro bij de middelen voor O&O en innovatie. De middelen voor O&O&I voor 2014 nemen toe met 45 miljoen euro als gevolg van een akkoord eind december 2013 over het concurrentiepact. Daarnaast is er 18,9 miljoen euro voorzien voor de integratie van het hoger onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap. Begin 2014 werd nog 10 miljoen euro extra voorzien voor SOFI bij de PMV.

Met het oog op de **voltooing van de Europese Onderzoeksruijnte** (EOR) kunnen voor Vlaanderen verschillende maatregelen worden vermeld:

- de **mobilitet van onderzoekers**: de steuninitiatieven worden beheerd bij het FWO dat naast veel bilaterale akkoorden ook programma's heeft om mobiliteit te stimuleren als Odysseus en Pegasus (sedert 2012). Het FWO zet ook actief in op deelname van Vlaamse onderzoeksgroepen aan ERA-net, JPI en FET;
- Vlaanderen volgt i.h.b. de evoluties op inzake de Gezamenlijke Programmering, de sleuteltechnologieën (Key Enabling Technologies, of KET's), de Future and Emerging Technology Flagships (FET flagships) en ESFRI;
- In het najaar van 2012 werd de Vlaamse Supercomputer (VSC) in gebruik genomen waartoe de VR in 2013 een decreet goedkeurde over een structurele regeling voor grote rekencapaciteit voor onderzoek en innovatie. Momenteel rondt de Herculesstichting de voorbereiding af van een voorstel van rollend meerjarig financieringsplan voor de uitbouw van lokale en regionale rekencapaciteit infrastructuur in Vlaanderen.

4.2.4. Klimaat en energie

Om de om de **uitstoot van niet-ETS broeikasgassen te beperken**, moet vooreerst verwezen worden naar het door de VR op 28 juni 2013 definitief goedgekeurde **Vlaams Klimaatbeleidsplan 2013-2020 (VKP)**, dat uit een overkoepende luik en twee deelplannen bestaat: het **Vlaams MitigatiePlan (VMP)**, om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen, en het Vlaams AdaptatiePlan, om de effecten van de klimaatverandering in Vlaanderen op te vangen. Het pakket VMP-maatregelen bestaat uit bestaande maatregelen die hun doeltreffendheid bewijzen en nieuwe maatregelen die de VR al heeft beslist. Deze al

geplande en al goedgekeurde nieuwe interne beleidsmaatregelen worden gefinancierd door de betrokken beleidsdomeinen en dringen de overschrijding van de Europese doelstelling terug tot ongeveer 10 Mton CO₂-eq over de periode 2013-2020. Voor dit geplande en besliste interne klimaatbeleid wordt ongeveer 1,2 miljard euro voorzien. Er worden ook prioritaire maatregelen met klimaatfondsfinanciering op korte termijn voorzien. Er is een bedrag van 11,5 miljoen euro beschikbaar voor de financiering van een eerste set prioritaire en kosteneffectieve maatregelen voor korte termijn (2013-2014) broeikasgasreducties in Vlaanderen. De betrokken beleidsdomeinen hebben 33 extra interne mitigatie- maatregelen voorgesteld voor mogelijke cofinanciering vanuit het Vlaams Klimaatfonds de komende twee jaar en deze voorstellen werden getoetst aan vier hoofdcriteria: additionaliteit, duurzaamheid, implementatietraject en kostenefficiëntie. De VR voorziet klimaatfondsfinanciering voor de best scorende voorstellen. Met al deze extra maatregelen erbij wordt de reductiekloof tot ongeveer 9 Mton CO₂-eq teruggebracht.

Om de **energie-efficiëntie te verbeteren** kan verwezen worden naar het derde actieplan energie-efficiëntie (en omzetting van de Europese richtlijn Energie-efficiëntie) met de uitgewerkte langetermijnvisie grondige renovatie, de invulling van de renovatieverplichting van 3% vloeroppervlakte voor overheidsgebouwen en de verplichte energie-audit voor niet-KMO's. Andere genomen maatregelen zijn de kwaliteitsverbetering en verbreding van de actieradius van de energiedeskundigen en energiecertificatie van bestaande gebouwen, de uitwerking van kwaliteitssystemen voor energie-investeringen, het Energierenovatieprogramma 2020 en zijn financiële steunmaatregelen, het ter beschikking stellen van energieconsulenten ter ondersteuning van energiebesparing in verschillende sectoren, de aangescherpte energienormen die moeten resulteren in bijna-energieneutrale gebouwen in 2021, het flankerende actieplan bijna-energieneutrale gebouwen en specifiek voor de bedrijven, de vernieuwing van de energiebeleidsovereenkomsten met de energie-intensieve industrie, de uitvoering van het KMO energie-efficiëntieactieplan en financiële steunmaatregelen voor bedrijven zoals de groene waarborg de Ecologiepremie Plus en strategische ecologiesteun, de ruimtelijke optimalisatie van energienetwerken, enzovoort.

Om het **aandeel hernieuwbare energie en warmte-krachtkoppeling in het finaal energiegebruik te verhogen**: Ook hier wordt verwezen naar het derde actieplan energie-efficiëntie (en omzetting van de Europese richtlijn Energie-efficiëntie) met de bijkomende maatregelen voor de uitbouw van warmte-krachtkoppeling en warmtenetten. Andere genomen maatregelen zijn het grondig vernieuwd, geactualiseerd ondersteuningsbeleid voor groenestroom en warmte-krachtkoppeling, een pilootprogramma voor micro-WKK in de sociale huisvesting, een nieuw ondersteuningsprogramma voor groenewarmte- of restwarmterecuperatieprojecten, de voorbereiding van een nieuw globaal Actieplan Hernieuwbare Energie 2020/2050, de voorbereiding van het Warmteplan Vlaanderen, de verplichte integratie van hernieuwbare energie in nieuwbouw, de opleidingscertificering van installateurs, kleinschalige hernieuwbare energie enzovoort).

4.2.5. Armoede en sociale uitsluiting

Uit de evaluatie van de eerste projecten rond **lokale kinderarmoedebestrijding** is gebleken dat lokale besturen een sleutelrol spelen doordat zij het best geplaatste bestuursniveau zijn om dicht bij de burger de strijd tegen kinderarmoede te organiseren. In dit kader werd het afgelopen jaar het armoededecreet gewijzigd. Daarbij wordt bepaald dat de VR lokale besturen jaarlijks subsidies verleent voor het voeren van een lokaal

kinderarmoedebestrijdingsbeleid. Voor 2014 is 4,5 miljoen euro beschikbaar gesteld. Tevens werd het **Kinderarmoedefonds** opgericht. Naast het noodzakelijke structurele werk van diverse overheden wil het fonds de nodige middelen verzamelen om vernieuwende projecten te kunnen ondersteunen voor kansarme gezinnen met kinderen tussen 0 en 3 jaar. De projecten met goede resultaten kunnen nadien ingebed worden in het structurele armoedebestrijdingsbeleid van de lokale, Vlaamse en federale overheden. De projecten **integrale en laagdrempelige gezinsondersteuning** werden voor de derde maal door de VR financieel ondersteund. Gezien de positieve evaluatie van en de noodzaak aan deze projecten wordt dan ook overgegaan naar een structurele inbedding. Op 20 november 2013 keurde het Vlaams Parlement het decreet inzake de organisatie van preventieve gezinsondersteuning goed. Het is de bedoeling met het decreet een regelgevend kader te scheppen voor lokale samenwerkingsverbanden, die zullen worden erkend als **Huizen van het Kind**, alsook om een aantal projecten en sectoren Preventieve Gezinsondersteuning, die reeds door Kind & Gezin worden gesubsidieerd, in een breder regelgevend kader te verankeren.

Er werd ook werk gemaakt van een aangepaste regelgeving voor de **Sociale Verhuurkantoren** met stimuli tot verdere professionalisering van de organisatie en werking, en uitbreiding - zowel van het aantal beheerde woningen als naar werkingsgebied – van het aanbod en de dienstverlening. In 2013 werd ook het **huurgarantiefonds** door de VR goedgekeurd. Eigenaars die zich bij het fonds aansluiten, verzekeren zich tegen wanbetaling.. Eind 2013 keurde de VR het besluit inzake sociale openbare dienstverplichtingen voor de Vlaamse watermaatschappijen goed. Dit besluit legt de procedures vast voor een afsluiting van de watertoevoer en voorziet in maatregelen voor de bescherming van kwetsbare doelgroepen. Tot slot werd in dit kader het **fonds ter bestrijding van uithuiszettingen** opgericht en de sociale huurreglementering aangepast. Daarbij werd voorzien dat een koppeling van een huurovereenkomst met een begeleidingsovereenkomst mogelijk is. Op 14 maart 2014 nam de VR de beslissing betreffende de implementatie van de armoedetoets binnen de VR. Hiermee zullen relevante decreten en besluiten getoetst worden op mogelijke impact het voorstel zal hebben op armoede, op mensen in armoede of op ongelijkheid die tot armoede kan leiden. Deze toets wordt geïntegreerd in de bestaande reguleringssimpactanalyse.

Naast de hefboomen waarover de OCMW's en de CAW's beschikken om hun verantwoordelijkheid op te nemen in het kader van de toenemende **schuldenproblematiek** voorziet de VR sinds 2012 in subsidies waarop regionale samenwerkingsverbanden van erkende instellingen voor schuldbemiddeling beroep kunnen doen. Vanaf 1 januari 2014 is deze subsidiëring structureel verankerd in de regelgeving.

4. Aanvullende hervormingsmaatregelen en het gebruik van de structuurfondsen

De VR zet verder in op het **stimuleren van O&O en innovatie**. In een aantal innovatieregiegroepen (IRG) zijn strategieën ontwikkeld om richting te geven aan het toekomstige beleid van de thema's transformatie door innovatie, zorginnovatie, eco-innovatie, duurzame energie, duurzame mobiliteit en logistiek en sociale innovatie.

In 2013 besliste de VR om een Strategisch Onderzoekscentrum (SOC) voor de **Maakindustrie** op te richten. Binnen het thema van de sociale innovatie zijn er drie pijlers: werkplekinnovatie, sociaal ondernemerschap en de brede ondersteunende innovatie.

Werkplekinnovatie (pijler 1) is uitgewerkt door Flanders' Synergy, een zgn. "Lichte Structuur". De **Sociale Innovatiefabriek** (SIF), de tweede pijler, werd in oktober 2013 officieel gelanceerd, na haar erkenning tot Lichte Structuur in december 2012. Voor de derde pijler, brede ondersteunende innovatie, is in 2013 een open oproep voor sociale-innovatietrajecten in Vlaanderen gelanceerd. Binnen het **Innovatieknooppunt Zorginnovatie** is eind 2012 een projectoproep opengesteld voor deelname aan de proeftuin Zorginnovatieruimte Vlaanderen met als focus de ouderenzorg. In de zomer van 2013 keurde de VR vier platformen van deze proeftuin goed (een per thema), waartoe 10 miljoen euro is voorzien. Nog binnen het thema van de zorginnovatie is in 2013 10 miljoen euro vastgelegd voor subsidies aan projecten in het nieuwe programma rond Transformationeel Geneeskundig Onderzoek (TGO).

Vanaf 2013 startten de "**Sprint-projecten**", een nieuw kanaal binnen het kader van de innovatieve bedrijfssteun. Deze zijn gericht naar grotere ondernemingen (niet-kmo's) en een ontwikkelingsproject van eerder beperkte omvang, dat het bedrijf toelaat nieuwe kennis (technologische en/of niet-technologische) te ontwikkelen of te verzamelen en intelligent toe te passen, met het oog op een belangrijke innovatie. In 2013 werden 19 SPRINT-projecten goedgekeurd voor een totaal steunbedrag van 3,2 miljoen euro. In oktober 2013 werd de officiële aftrap gegeven van het grootschalige project "ikinnoveer", dat het **innovatievermogen van de Vlaamse kmo** wil verhogen.

De VR neemt tal van maatregelen die bijdragen aan het **stimuleren van een ondernemingsvriendelijk klimaat**.

Het **Vlaamse Bankenplan** heeft binnen 4 categorieën maatregelen die de kredietverlening aan bedrijven en in het bijzonder Vlaamse kmo's zouden moeten versterken. De nodige acties worden genomen om ervoor te zorgen dat er voldoende financiering is om investeringen in Vlaanderen op peil te houden. Zo is er een zorgtraject uitgewerkt door de banken voor gezinnen in financiële moeilijkheden ten gevolge van sluitingen van ondernemingen, zijn de win-win lening en de groene waarborg geëvalueerd en aangepast, en zijn de toepassingsmogelijkheden van de **Gigant** regeling (voor kmo's of grote ondernemingen met behoefte aan kredietwaarborgen boven 1,5 miljoen euro) aangepast. In uitvoering van het Bankenplan, werd het maximum te ontlene bedrag in het kader van de win-win-lening per kredietnemer verdubbeld tot 200.000 euro en blijft het aantal win-win-leningen toenemen sinds de uitbreiding van de regeling naar alle kmo's (5302 geregistreerde win-win-leningen voor een totaalbedrag van 145 miljoen euro).

Vlaanderen is begin juli 2013 geselecteerd als **Europese Ondernemende Regio** (EOR) van het jaar 2014 en bekroond met het EER-label. Het zal in dit kader in 2014 tal van evenementen organiseren.

De **kmo-portefeuille**, de subsidiemaatregel voor Vlaamse kmo's, werd in 2013 bijgestuurd met als doel deze gericht in te zetten voor bepaalde beleidsuitdagingen, zoals opvolging en overname van kmo's en de vergroening van de Vlaamse economie. Zo is een pijler coaching toegevoegd en wordt de pijler strategisch advies uitgebreid. Daarnaast komt er ook een nieuwe erkenningsregeling voor de dienstverleners van de kmo-portefeuille. Ook is het EFRO-project "Strategisch Ondernemen" en het project Gazellesprong in de kmo-portefeuille geïntegreerd. Er was hiervoor 38 miljoen euro ter beschikking in 2013.

Midden 2013 keurde de VR de omvorming van de Strategische Investerings- en Opleidingssteun (SIOS) goed naar **Strategische Transformatiesteun (STS)**. Deze ondersteunt belangrijke investerings- en opleidingsprojecten waarbij de subsidies voor ondernemingen meer gericht ingezet worden in uitvoering van het **Nieuw Industrieel Beleid**

(NIB) en de versterking van de clusters zoals omschreven in ViA. Het nieuwe steunsysteem startte in oktober 2013 en is veel toegankelijker voor kmo's door middel van lagere instapdrempels en aangepaste beoordelingen op maat van de onderneming. De totale maximale steun per project bedraagt 1,25 miljoen euro en de VR voorziet jaarlijks in totaal 40 miljoen euro.

Het **NIB** wil de Vlaamse economie ombouwen tot een kennis- en innovatiegedreven economisch weefsel gebaseerd op clustervorming met slimme specialisatie als centraal thema. Sectoren en innovatieve ondernemingen die een belangrijke rol vervullen in dit verhaal van clustervorming kunnen ondersteund worden door de instrumenten van een geïntegreerd industrieel beleid.. Medio 2014 zal het NIB - actieplan voltooid zijn en komt na de opstartfase de overgang naar een procesmatige aanpak voor een beleid op kruissnelheid. Verschillende stappen werden in 2013 in deze richting gezet: (i) lancering van vier oproepen, (ii) het NIB en het Nieuw Industrieel Ondernemen (NIO) werden in de kijker gezet, (iii) testtrajecten voor een gericht clusterbeleid (duurzame chemie, additive manufacturing, kritieke metalen), (iv) Europees industrieel beleid (met het door Vlaanderen gelanceerde **Vanguard Initiative for New Growth by Smart Specialisation**).

Om meer mensen aan de slag te krijgen en te houden, zet de VR ook in op het **verbeteren van de werkbaarheid**. Sectoren worden gestimuleerd om acties op te zetten om de werkbaarheid van jobs voor 50-plussers te verhogen (sectorale actieplannen als addenda bij sectorconvenants 2013-2014), de lancering van de ESF-oproep rond werkbaarheid van 1 juli 2013, de investeringen in kinderopvang (waarbij het decreet inzake de organisatie van kinderopvang van baby's en peuters op 1 april 2014 in werking treedt). In 2013 werd de aanmoedigingspremie aangepast om ook de vierde maand ouderschapsverlof te ondersteunen, en werd de instapleeftijd voor landingsbanen – in navolging van de federale hervormingen – verhoogd.

De VR maakte optimaal gebruik van de middelen van de **EU-structuurfondsen** (EFRO en ESF) in de **periode 2007-2013**, om de Europa 2020-strategie waar te maken.. De absorptiegraad van de middelen is quasi volledig en tal van projecten leverden een effectieve meerwaarde voor een competitieve en duurzame economie en het bevorderen van de tewerkstelling. Wat territoriale samenwerking (Interreg) betreft, is Vlaanderen één van de koplopers onder Europese regio's als het op projectparticipatie aankomt. **2014-2020** markeert de nieuwe periode voor de EU-structuurfondsen. De VR heeft in 2012 een aantal ijkpunten voor de komende programmaperiode uitgezet. Deze hebben gedurende 2013 als leidraad gediend bij de ontwikkeling van de verschillende operationele programma's en het partnerschapsakkoord. Het is de bedoeling om dit proces gedurende de 1ste helft van 2014 af te ronden. De programma's die intussen ontwikkeld worden zullen gericht zijn op duurzame groei en jobs en zich tegelijk inschrijven in de Europa 2020-doelstellingen en de Vlaamse toekomstvisie, ViA. In Vlaanderen zullen volgende operationele programma's uitgewerkt worden: (i) EFRO-programma (Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling), (ii) ESF-programma (Europees Sociaal Fonds), (iii) ELFPO-programma (Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling), (iv) Het EFMZV (Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij) en (v) Interreg programma's.